

У НОВОМЕ САДУ У НЕДЕЉУ 16. ЈАНУАРА 1872.



ПОЗОРИШТЕ.



УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

ИЗЛАЗИ ЧЕТИРИ ПУТА ПРЕКО НЕДЕЉЕ. — СТОЛИ ЗА НОВИ САД 40, А НА СТРАНУ 60 НОВЧИЋА МЕСЕЧНО. —
ЗА ОГЛАСЕ НАПЛАЋУЈЕ СЕ ОД ЈЕДНЕ ВРСТЕ 3 И 30 НОВ. ЗА ЖИГ СВАКИ ПУТ.

ДЕМОН

ПОВЕСТ И АЛЕГОРИЈА.

(Наставак.)

На Косову сунце залазило,
У крвцу је лице умочило;
У сунцу се доле руменило.
Лица бледа поље су покрила:
Јунаци су на ноћините пали.
У боју им малаксале руке,
Из руку им мачи попадали,
У очима ватра доторела,
У срцима врела крвца стала.
Ко се био уза цара свога,
Ту ће с њиме санак да борави;
Вила ће га крилма да захлади,
Својом песном сан ће да му слади.
Ко у боју цара оставио,
За тог санка на бојишту нема!
Иза сна ће вила да га буди,
Својом песном да му паре груди.

(Вук се диже и хода немирно.)

Зађи сунце легли су јунаци,
Твој румен им не обоји лице,
Твојим жаром не окрвави срце,
Зађи сунце а да нојца пане —
Издајство је по Косову пошло.

(Вук се крије.)

А издајство густа мрака тражи,
Зађи сунце, царство мрака дође,
Зађи, зађи — —

(Вук бега с позорнице.)

Тамо доле на пољу Косову
Једно момче на мач наслоњено,

Белом траком очи привезане,
Око мртво изболи га Турци,
Ал' је живо у прсима срце.
Крвно дело прекосовске славе
Из тебе ће песма да с' излије;
Кроз мрак густи глас ће да се вијне,
Два ће мора песму да закриле — —
Докле песма не испева славу,
Докле песма не искуне клетву,
Докле слава срца не завида,
Докле клетва душу не очисти,
Јек ће кроз мрак силно да се вије!

(Зове) Млад јуначе, гледаоче славе,
Срећан био муке не видео,
Дођи сестри у гору зелену;
Од славе ти бритка сабља оста,
Вила ти је гусле опремила,
Мач и гусле свечано знамење,
Гуслама ће славу сачувати,
А мачем ћеш муке одмучити!

(Даје му гусле и узев та за руку одлази с њиме.)
(Улази једна чета Турака с вођом.)

Вођа.

Алах ћерим! Ево још једне хрпе ћаура.
Јусуфе, са мртвијех склапај благо и одјело;
живо робље прићерај у табор!

(Застор пада.)

ТРЕЋИ ДЕО.

ПУСТА НАДА.

ОСОБЉЕ:

| | |
|--|-------------------------|
| Кнез Михаило. | Бошињак. |
| Један духовник. | Први Турчин. |
| Бег босански отац. | Други Турчин. |
| Бег босански син. | Трећи Турчин. |
| Војвођанин. | Старац Турчин. |
| Хрват. | Демон. |
| Бугарин. | Геније. |
| Албанезац. | Вила. |
| Херцеговац. | Турици, српски грађани. |
| Збива се I. део у Београду 2. и 3. у Топчидеру 1868. | |

I. ПОЈАВА.

(Улица у Београду. Турици грађани, жене и деца трче у нереду преко позорнице. Чује се пуцњава из пушака.)

Први Турчин (уморен стане.)

Валах Турици грђа муртатлука ¹⁾
Још не виђе обријана глава!
Влах Турчина ћера на срамоту. ²⁾

Други Турчин (исто тако)

Вођена ³⁾ се нешто крупно мјеси.
Право каза Мула-Ефендија:
Влаху дани ћоше од доламе,
Доламу ће т' с' леђа свући влаше.
Што ће војска Коџа-Милошићу, ⁴⁾
Што л' лубарда влаху рајетину?
Ево што ће — да вилајет гавжи.

(Улази старац Турчин.)

Први Турчин (старцу.)

Аман људи какав калабалук!
Зар се бива измећари царски
Са рођена ћерaju кућишта?
Ће су улеме, ⁵⁾ имами, ⁶⁾ кадије ⁷⁾
Ће ли су ни тефтери, ⁸⁾ Фермани, ⁹⁾
Што не пишу влаху бурунтију ¹⁰⁾
Да се прође ћоравога посла?!

Други Турчин.

А што штути у граду фукара, ¹¹⁾
Зар већ није крв међу нама легла?

Старац Турчин.

Грдно пође откад наша стаде,
Да с ћаури кајмаклију ¹²⁾ срче,
Сваки с' ћеиф ¹³⁾ њима окабули ¹⁴⁾ —

¹⁾ Превара. ²⁾ На силу. ³⁾ Овде. ⁴⁾ Кнез Михаило.
⁵⁾ Мудрац. ⁶⁾ Духовни старешина. ⁷⁾ Судија. ⁸⁾ Записници. ⁹⁾ Повеље. ¹⁰⁾ Писмо. ¹¹⁾ Сиротиња — народ.
¹²⁾ Кава густа. ¹³⁾ Њуд. ¹⁴⁾ Дозволи.

Нахија се за нахијом влаши,
С пашалуком ¹⁾ ћаур господари,
Све друге је редом загризао.
Од Пазара узе Студеницу,
Од Зворника Јадар, Рађевину,
Од Лесковца Параћин, Крушевац,
Од Видина Џрну Рјеку, Крајну,
А од Ниша Алексинац Бању —
Све то власи немилице крње,
Све то султан с пашама кабули,
Све то Турци на срамоту гледе. —
А сад пошао да се руга светцу;
Торњеве је к небу испречио,
Клепетуше на њих објесио,
Тер ми отуд врх ћемена звече
Кад год пођем акишам ²⁾ да се клањам;
На углове повјешали супа ³⁾)
Милошеве цијеле ордије,
За Султана нико ту не пита:
Патишах је сјенка везирова,
А везири влашке потурице,
Продаће му куле и градове,
Продаће му пашалуке редом. — (љутито)
Од кад паша у сандуке ⁴⁾ сјео,
Тер га коњи кроз чаршију вуку,
Вриједи исто што и труо љешник.

(Пуцњава се примиче)

Трећи Турчин (улази.)

Хоће власи да се искусуре ⁵⁾:
Сто Турака за чираче ⁶⁾ влашко:
Бије пушком буд-гођ се окренеш,
Не дају ти ока отворити.
Вође људи није чиста посла.
Шејтан ⁷⁾ пође с влахом да војује,
Чуј ме лијепо Хади Јусуфаго:
Ако низам у помоћ не дође,
Прасиће се по Дорђолу ⁸⁾ крме.
(Пуцњава се све ближи. Преко позорнице трче упашено Турци буле. Из позорнице чује се „Аман“, „аман“. Међутим се прикупило више Турака на позорници.)

(Наставиће се.)

¹⁾ Србија се зваше пашалуком београдским. ²⁾ Већерња молитва. ³⁾ Слике. ⁴⁾ Каруџа. ⁵⁾ Намире — Освете. ⁶⁾ Шегрче. ⁷⁾ Ђаво. ⁸⁾ Турско предграђе у Београду.

Л И С Т И Ј И.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(„Пркос, Честитам.“) У уторак 11 јан. одигран је познати нам бенедиксов комад „Пркос“ на задовољство позоришних полазника. Тога вечера опазисмо, да је улога богаташа Селаковића (Соколовић) лепа и онда, кад се у њој не претерује. Јелка (Л. Хаџићева) је добра певачица, и доста је добро одиграла ту за свој век, нарав и вештину још мало порану улогу.

Друго дело беше нов комад: „Честитам“, од К. Трифковића. Ово је драматска маленкост, позоришна шала, епизода из нашега живота, али без праве тенденције, осим може бити да се покаже с једне стране тежња за удружењишићу, а с друге опет да се сити насмејемо смешним ситуацијама и досетљивим куплетима. „Бог је шалу оставио“, — само нам се ваља чувати, да не замећемо смех начином коцебујевским, то јест, да нам је претежнији смех од другог чега. Спира Грабић (Ружић) неје требало да је певао ону песму него другу какву, која би приличила комаду; затим се може замерити, што се заклања за скун женски, и што се на завршетку не истакне још једном, како је он само случајно запао у ту комичну ситуацију, да се не би узимало нешто као карактерна црта његов, или чак и његових једномисленика, што у самој ствари неје. Иначе је ова блијета, као што рекосмо, пуне шале и досетке, и као така има своју вредност. То је и публика признала, изазвавши писца на свршетку представе. Желели бисмо још више оваких слика из живота. — Играло се сложно. Особито се одликовао Ружић, Маринковић, К. Савићева. Недељковић и Рашић беху необично добри. Само бисмо гђу Маринковићу молили, да пази више на своје здравље, те да у очи нове године не излази у лаком огратчу на улицу, јер може љуту назепсти.

Б.

* (Недељни ред представа.) У уторак 18. јануара први пут: „Женске сузе.“ Шаљива игра у 1. радњи, по француском написао А. Винтерфелд, с немачког превео С. Рајковић. За тим: „Тражи се вазпитач.“ Шаљива игра у 2 чина, с немачког превео Манојло Храђанин Србендић. — У среду 19. јануара: „Фабричар.“ Позоришна игра у 3 радње, с немачког превео Јоца Стефановић виловски. — У суботу 22 јануара први пут: „Артаксерсео.“ Лакрдија у 1. радњи, по немачком за српску позорницу удео С. Рајковић. За тим: „Доктор Робен.“ Шаљива игра у 1. радњи, од Премајера, превео Јован Ђорђевић. — У недељу 23. јануара: „Милош Обилић.“ Трагедија у 5 чинова, од дра Ј. Суботића.

П О З О Р И Џ Т Е.

(Народно позориште у Београду.) Месеца јануара представљаће се ови комади: 1. Јован Хус,

2. Нервозни, 6. Војнички бегунац, 9. Париски ријтар, 12. Срећни љубомории, Телеграм, Да се мењамо 14. Мамица, 16. Виљем Тел, 19. Јунаци, Само не говори! Шоља теја, 21. Марија Тудорова, 23. Тамница, 26. Ловудска сиротица, 28. марта посадница, 30. Распикућа. — Замена: Присни пријатељи, Женски рат, Рукавица и лепеза.

Мило нам је, што се под садашњим управитељем, М. А. Симићем, обзнањује бар месечна репертоарија, кад већ не дневна и недељна. Али би још ваљало да новине доносе извештаје о комадима и представама, као што то свуда бива. Код 7—8 новина у Београду не чине то ни једне; па ни званичне и полузваничне; а позориште је државна установа! Под прећашњом управом изгледало је као да се крије од велике публике изван Београда: шта се представља, ко представља и како. Прво је грешка о позориште српско и хрватско, а друго о глумце, чији се уметнички производи не могу друкчије сачувати, него у оценама извештајкам.

Б.

* (Народно позориште у Загребу.) Прошле недеље даван је у Загребу „Мекбет“, од В. Шекспира. Ту је трагедију првео др. Д. Деметер с немачког језика, и то по Шилеру. Мекбета је приказивао Л. Телечки наш добри знаџи и пре тога члан нашег народног позоришта. О његовој игри писе „Венац“ ово: „Улогу Мекбета одиграо је г. Л. Телечки у оштре изврсно, само даје боље схватање карактера Мекбета у првом чину и у другом до убиства. Славодобитно са бојишта враћајући се јунак Мекбет не сме показати онолике плахости; нити је намера, да краља убије, одмах у њему зрела, него се мало по мало помаља, док не постане одлучном по наговарању жене његове. Каспије је г. Телечки врсно глумио, те нема сумње да га иде одлично место међу нашим глумцима.“

П Р О М Е Т.

* (Славија.) „Славија“ зове се нова штампарија на деонице коју су основали Срби и Чеси у Бечу. Деоничарска главница износи за сада 50.000 ф. али може бити повишена и на 200.000 фор. Та ће штампарија уједно имати и своју књижару, која ће се бавити понављање словенском књижевношћу. Тим ће се начином доскочити давној жељи свију Словена, у којих је трговина с књигама, на жалост, још тако неразвијена, да се једва може дознати, да је кака књига изашла, а после опет или је не можеш добити, или ти треба више година чекати, док дођеш до ње.

Издаје управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

ИЗВАН

ПРЕДСТАВА ДЕСЕТА.

ПРЕТИЛАТЕ.

У НОВОМЕ САДУ У НЕДЕЉУ 16. ЈАНУАРА 1872.

У НОВОЈ ПОЗОРИШНОЈ ДВОРANI:

СТАРИ БАКА

И

ЊЕГОВ СИН ХУСАР.

ПОЗОРИШНА ИГРА У 3 РАДЊЕ, С ПЕСМАМА, ОД Ј. СИГЕТИЈЕ, ЗА НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ ПРЕРАДИЛИ
Ј. ЂОРЂЕВИЋ И Л. ИЛИЋ.

О С О Б Е:

| | |
|------------------------------------|-------------------|
| Црвенко, крчмар | Зорић. |
| Милка, } његова деца | Л. Маринковићева. |
| Никица, } | Рашић. |
| Чича Мија, ислужени бака | Ружић. |
| Лацко, његов син | Недељковић. |
| Букало, певац | Суботић. |
| Ленка, његова кћи | Д. Ружићка. |
| Хусарски каплар. | Станчић. |
| Хусарски стражмештар | Хаџић. |
| Стевица, чобанско дете | Ђ. Зорићева. |

Више сељака и сељакиња.

Збива се на селу: прва радња у црвенковој башти и ћоби, друга радња у крчми црвенковој,
четири године после прве радње, трећа радња у шуми до села и у крчми црвенковој.

Ко од наших претплатника жели своја места за ову представу задржати нека се изволи
тога ради пријавити у позоришној писарници најдуже до 11 сахата пре подне.

У уторак 18. јануара први пут: „ЖЕНСКЕ СУЗЕ.“ Шаљива игра у 1 радњи, с немачког
превео С. Рајковић. За тим: „ТРАЖИ СЕ ВАСПИТАЧ.“ Шаљива игра у 2 радње, с не-
мачког превео Манојло Хрваћанин — Србендић.

Поједини бројеви овога листа продају се обдан по 5. н. а. вр. и то: у трговини Пере
Шопадића, Паје Миросављевића, Стеве Ратковића и Јоце Филиповића, у срп. народној
задружној штампарији, у позоришној писарници и у вече на каси.

ПОЧЕТАК У 7 А СВРШЕТАК У 10 САХАТА У ВЕЧЕ.